[Downloaded from journal.rums.ac.ir on 2026-11-22]

[DOR: 20.1001.1.17353165.1402.22.11.3.7]

[DOI: 10.61186/jrums.22.11.1149]

مقاله پژوهشی
مجله دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان
دوره ۲۲، بهمن ۱۴۰۲، ۱۱۶۲-۱۱۴۹

نقش سبک‌های دلبستگی و مکانیزم‌های دفاعی در پیش‌بینی رشد پس از آسیب در بازماندگان متوفیان کرونا در شهر تهران طی سال‌های ۱۳۹۸ تا ۱۴۰۰: یک مطالعه توصیفی

زهرا ظفرطلب[۱]، سمیه تکلوی[۲]

دریافت مقاله: ۱۴۰۱/۱۱/۳۰ ارسال مقاله به نویسنده جهت اصلاح: ۱۴۰۲/۰۱/۲۳ دریافت اصلاحیه از نویسنده: ۱۴۰۲/۱۱/۰۴ پذیرش مقاله: ۱۴۰۲/۱۱/۰۸

چکیده

زمینه و هدف: شیوع کووید-۱۹، باعث شیوع بالای اختلال استرس پس از سانحه و پریشانی روان‌شناختی شده است. با این حال، مطالعات نشان می‌دهد این شرایط ممکن است به فرد در رشد پس از آسیب کمک کند. لذا پژوهش حاضر با هدف تعیین نقش مکانیزم‌های دفاعی و سبک‌های دلبستگی در پیش‌بینی رشد پس از سانحه در افراد درگیر در سوگ ناشی از کرونا انجام شد.

مواد و روش‌ها: این مطالعه از نوع توصیفی است. جامعه آماری این پژوهش شامل بازماندگان (۲۷ تا ۵۵ سال) (از تاریخ بهمن‌ماه سال ۱۳۹۸ تا مهر ماه ۱۴۰۰) در شهر تهران بود. از بین این جامعه آماری، ۱۳۰ نفر به روش نمونه‌گیری در دسترس به‌عنوان نمونه تحقیق انتخاب شدند. برای جمع‌آوری داده‌های پژوهش حاضر از پرسش‌نامه‌های سبک‌های دفاعی، سبک‌های دلبستگی و رشد پس از سانحه استفاده شد. برای تحلیل داده‌های پژوهش حاضر از روش رگرسیون خطی چندگانه استفاده شد.

یافته‌ها: نتایج تحلیل رگرسیون چندگانه نشان داد مکانیزم‌های دفاعی رشد یافته (Beta=۰/۴۸۹) و سبک دلبستگی ایمن (Beta=۰/۲۵۶) رشد پس از سانحه را در افراد درگیر در سوگ ناشی از کرونا به شکل معناداری (P<۰/۰۰۱) پیش‌بینی می‌کنند. اما سبک دلبستگی‌های ناایمن و مکانیز دفاعی رشد نایافته و روان‌آزرده قدرت کافی برای پیش‌بینی رشد پس از آسیب را نداشتند (P>۰/۰۵).

نتیجه‌گیری: سبک دلبستگی ایمن و مکانیزم دفاعی رشدیافته می‌تواند منجر به رشد پس از آسیب شود. به روان‌پزشکان و روان‌شناسان که در زمینه سوگ به فعالیت درمانی می‌پردازند، پیشنهاد می‌شود به مکانیزم‌های دفاعی و سبک‌های دلبستگی افراد درگیر در سوگ توجه بیشتری داشته باشند.

واژه‌های کلیدی: مکانیزم‌های دفاعی، سبک‌های دلبستگی، رشد پس از سانحه، بیماری کرونا

۱- کارشناسی ارشد، گروه روان شناسی، واحد اردبیل دانشگاه آزاد اسلامی، اردبیل، ایران

۲-(نویسنده مسؤل) استادیار، گروه روان‌شناسی، واحد اردبیل دانشگاه آزاد اسلامی، اردبیل، ایران

تلفن: ۳۷۱۱۲۲۵-۰۴۵۳، دورنگار: ۳۳۷۲۵۵۷۸-۰۴۵۳، پست الکترونیکی: staklavi@gmail.com

مقدمه

وضعیت همه‌گیری کرونا ویروس (Corona virus) تأثیر جدی بر سلامت روان (Mental health) مردم در سراسر جهان داشته است [۱]. بیماری‌های همه‌گیر باعث ایجاد ترس می‌شوند و ترس باعث ناتوانی در عمل، استرس و احساسات منفی در افراد می‌شود [۲]. در پژوهشی نشان داده شد افرادی که از اضطراب در دوران همه‌گیری رنج می‌برند، سطوح بالایی از استرس پس از سانحه، استرس فراگیر، اضطراب سلامتی و افکار خودکشی دارند [۳]. علی رغم تأثیر نامطلوب این بحران، پیامدهای آن تنها در پیامدهای منفی و مخرب نیست، بلکه تجربه رشد پس از آسیب (Post-traumatic growth) نیز می‌تواند رخ دهد [۴]، که به عنوان تغییرات روان‌شناختی مثبت پس از گذراندن یک موقعیت بالقوه آسیب‌زا درک می‌شود [۵].

شرایط بحرانی همه‌گیری کرونا علاوه بر افزایش عواملی منفی مانند اضطراب، باعث ایجاد عوامل مثبت؛ همبستگی و مشارکت اجتماعی شده است [۵]. بنابراین، Tedeschi و همکاران پیشنهاد کردند افراد با یک سری باورها می‌توانند توسط یک تجربه آسیب‌زا به چالش کشیده شوند که امکان بازسازی بعدی آن‌ها را فراهم می‌کند و منجر به رشد پس از آسیب در آن‌ها می‌شود [۶].

سازه رشد پس از آسیب به دنبال انواع تجارب آسیب‌زای بلایای طبیعی مانند زلزله یا حوادث هسته‌ای رخ می‌دهد [۷]. همه موقعیت‌های نامطلوب به دلیل غیرقابل پیش‌بینی بودن و عدم اطمینان، احساس اضطراب، ترس و نگرانی را در جمعیت ایجاد کرده‌اند [۸]. اگرچه این بحران‌ها همه را تحت تأثیر قرار می‌دهد، اما افراد واکنش‌های متفاوتی را به دنبال این ناملایمات نشان داده‌اند، از بروز علائم شدید استرس پس از سانحه تا رشد پس از سانحه تا افرادی که هم استرس و هم رشد را تجربه کردند [۹]. با توجه به این‌که بحران بهداشتی کووید-۱۹ جمعیت را در سطح جهانی و به‌طور متفاوت و در یک بازه زمانی طولانی‌تر و شدیدتر نسبت به موارد مشابه گذشته تحت تأثیر قرار داده است، اما زمینه مناسبی برای بررسی این موضوع فراهم کرده که در چه مواردی رشد پس از آسیب شکوفا می‌شود و تکامل می‌یابد. یکی از متغیرهایی که در رشد پس از سانحه مطالعه شده است، سبک‌های دلبستگی (Attachment style) است [۱۰-۱۱].

سبک‌های دلبستگی می‌توانند بر باورهای مربوط به خود، تنظیم هیجان و چگونگی تجربه یک رویداد آسیب‌زا و پیامدهای آن تأثیر بگذارند [۱۲]. از آن‌جا که دلبستگی با ایجاد مدل‌های کاری درونی (Models internal working) در نحوه تنظیم احساسات و مقابله با ناملایمات مؤثر است؛ فرض شده دلبستگی در واکنش‌های پس از آسیب نقش دارد [۱۳]، به طوری که Courtois و Ford در مفهوم‌سازی‌های مربوط به اختلال پس از سانحه (Post-traumatic stress disorder; PTSD) پیشنهاد می‌کنند واکنش‌های روانی بعد از آسیب به شدت تحت تأثیر مدل کار درونی افراد در پیوندهای دلبستگی است [۱۴].

[Downloaded from journal.rums.ac.ir on 2026-11-22]
[DOR: 20.1001.1.17353165.1402.22.11.3.7]
[DOI: 10.61186/jrums.22.11.1149]

مؤلفه دیگر مرتبط با رشد پس از آسیب مکانیزم‌های دفاعی (Defense mechanisms) است [۱۶-۱۵]. هدف دفاع روان‌شناختی پنهان کردن یا کاهش تعارضات یا عوامل استرس‌زا است که یک فرآیند روانی خودکار و ناخودآگاه است که هدف آن محافظت از فرد در برابر پریشانی روانی و کاهش استرس درونی یا بیرونی است [۱۷]. اگرچه مکانیزم‌های دفاعی از راهنمای تشخیصی و آماری اختلالات روانی [۱۸] حذف شده است، اما کاربرد بالینی و ارزش پیش‌بینی کننده آن برای سازگاری مثبت عمیق است [۱۹]. دفاع‌ها را با توجه به سطح سازگاری‌شان به سه دسته تقسیم کردند: مکانیزم‌های دفاعی رشدیافته، روان‌آزرده و رشدنایافته، که دسته اول شیوه مواجهه انطباقی و کارآمد و دسته دوم غیرانطباقی و ناکارآمد است. مکانیزم دفاعی روان‌آزرده شامل نوع‌دوستی کاذب (Altruistic false)، تشکل‌واکنشی (Formation reaction)، آرمانی‌سازی (ideali Zation) و ابطال (Defensive) است. سبک‌های دفاعی رشدنایافته شامل عقلانی‌سازی (Lization Rationa)، فرافکنی (Projection)، انکار (Denail)، همه‌کارتوانی (Omnipotence)، ناارزنده‌سازی (Devaluation)، گذاربه‌عمل (Acting Out)، جسمانی‌کردن (Somatization)، خیال‌پردازی اوتسیتک (Outistic Fantasy) و جابه‌جایی (Displacement) هستند [۲۰]. سبک دفاعی ممکن است عامل مهمی در توضیح تفاوت‌های فردی در واکنش‌های ترومایی باشد، به‌طوری که برخی از دفاع‌ها مانند دفاع‌های روان‌آزرده و رشدنیافته با علائم روان‌پزشکی مرتبط هستند [۲۱].

در تحقیقات گذشته، پژوهش‌گران بیشتر به‌دنبال روابط بین متغیرها بوده‌اند و کمتر در قالب مدلی به تبیین متغیرهای مدنظر این مطالعه بر روی بازماندگان متوفیان کرونا پرداخته‌اند [۲۲]. با توجه به نقش مهم سبک‌های دلبستگی و مکانیزم‌های دفاعی در واکنش‌های روانی افراد در مواجهه با آسیب، لذا پژوهش حاضر با هدف تعیین مکانیزم‌های دفاعی و سبک‌های دلبستگی در پیش‌بینی رشد پس از سانحه در افراد درگیر در سوگ ناشی از کرونا انجام گرفت.

مواد و روش‌ها

روش پژوهش حاضر از نظر هدف کاربردی و از نظر گردآوری داده‌ها، توصیفی از نوع همبستگی است. برای رعایت موازین اخلاقی در این پژوهش کد اخلاق با شناسه IR.IAU.ARDABIL.REC.1400.063 از کمیته اخلاق در پژوهش دانشگاه آزاد اسلامی واحد اردبیل اخذ گردید.

در پژوهش حاضر مکانیزم‌های دفاعی و سبک‌های دلبستگی متغیرهای پیش‌بین و رشد پس از سانحه متغیر ملاک‌اند. جامعه آماری این پژوهش شامل زنان و مردان ۲۷ تا ۵۵ ساله که از بهمن ۱۳۹۸ تا مهر ۱۴۰۰ در شهر تهران فرد نزدیکی (اعضای خانواده، فامیل درجه یک و دوست) را به دلیل بیماری کرونا از دست داده‌اند. Tabachnick و همکاران [۲۳]، فرمولی برای تعیین حداقل حجم نمونه برای پژوهش‌های رگرسیون چندگانه پیشنهاد می‌دهد:

[Downloaded from journal.rums.ac.ir on 2026-11-22]
[DOR: 20.1001.1.17353165.1402.22.11.3.7]
[DOI: 10.61186/jrums.22.11.1149]

$N> ۵۰ + ۸m$

که N حداقل حجم نمونه مورد نیاز و m تعداد متغیرهای پیش‌بین است. در این پژوهش که شامل سبک‌های دلبستگی در سه سطح و مکانیزم‌های دفاعی در سه سطح است، نمونه باید دست‌کم ۹۶ نفر باشند. در نهایت جهت افزایش اعتبار پژوهش ۱۳۰ نفر انتخاب شدند که از آبان ۱۴۰۰ پرسش‌نامه‌ها بین افراد توزیع شد.

ملاک ورود به مطالعه شامل عدم سابقه اختلال روان شناختی مانند (اضطراب، افسردگی) در دو سال گذشته، از دست دادن اقوام درجه یک یا اعضای خانواده به واسطه کرونا، بازه سنی ۲۵ تا ۵۷ سال و ملاک خروج شامل مصرف داروهای روان‌پزشکی (مانند ضد افسردگی، ضد اضطراب)، ناقص پر کردن پرسش‌نامه‌ها و خارج از بازه سنی مشخص شده بود.

پرسش‌نامه‌ها با سایت فرم‌نگار گوگل تبدیل به لینک مجازی شدند و سپس در شبکه‌های اجتماعی که محقق و نمونه هدف در آن‌ها عضو بودند در دسترس افراد قرار گرفت. شرکت‌کنندگان قبل از تکمیل پرسش‌نامه‌ها، فرم رضایت شرکت در پژوهش را تکمیل کردند و به آن‌ها اطمینان داده شد اطلاعاتشان کاملاً محرمانه باقی می‌ماند.

پرسش‌نامه اطلاعات جمعیت شناختی و بالینی: این پرسش‌نامه ابزار محقق ساخته است که اطلاعات جمعیت شناختی (سن، جنسیت، وضعیت تأهل و سطح تحصیلات) را جمع‌آوری می‌کند. هم‌چنین، مشخصات اقوام فرد متوفی با پرسش از افراد شرکت کننده سنجیده شد.

پرسش‌نامه سبک‌های دفاعی (Defense Style): این پرسش‌نامه شامل ۴۰ سؤال در مقیاس ۹ درجه‌ای لیکرت (از کاملاً موافق تا کاملاً مخالف) است که بیست مکانیزم دفاعی را برحسب سه سبک دفاعی رشد یافته، روان آزرده و رشد نایافته می‌سنجد. نمره فرد در هر سبک در محدوده ۲ تا ۱۸ خواهد بود. این پرسش‌نامه ۲۰ مکانیسم دفاعی را برحسب سه سبک رشدیافته با سؤالات ۲، ۳، ۵، ۷، ۲۱، ۲۴، ۲۹ و ۳۵؛ روان آزرده با سؤالات ۱، ۶، ۱۱، ۱۷، ۲۸، ۳۳، ۳۴ و ۴۰؛ رشد نایافته با سؤالات ۴، ۸، ۹، ۱۰، ۱۲، ۱۳، ۱۴، ۱۵، ۱۶، ۱۸، ۱۹، ۲۰، ۲۲، ۲۳، ۲۵، ۲۶، ۲۷، ۳۰، ۳۱، ۳۲، ۳۶، ۳۷، ۳۸ و ۳۹ می‌سنجد. نمره‌گذاری پرسش‌نامه در طیف لیکرت ۹ درجه‌ای است، به این صورت که به کاملاً موافقم نمره ۹، خیلی موافقم نمره ۸، موافقم نمره ۷، اندکی موافقم نمره ۶، نظری ندارم نمره ۵، اندکی مخالفم نمره ۴، مخالفم نمره ۳، خیلی مخالفم نمره ۲ و کاملاً مخالفم نمره ۱ تعلق می‌گیرد. Andrews و همکاران (۱۹۹۳) ضریب آلفای کرونباخ را برای سه سبک رشد یافته، رشد نایافته و روان آزرده به‌ترتیب ۰/۷۹، ۰/۸۳ و ۰/۹۱ به‌دست آورده است [۲۴]. برای نسخه هنجاریابی در ایران به‌ترتیب ۰/۷۵، ۰/۷۳ و ۰/۷۴ و ضریب بازآزمایی با فاصله ۴ هفته ۰/۸۲ گزارش شده است [۲۵]. با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ در پژوهش حاضر، برای هر یک از مکانیزم‌های دفاعی رشد یافته، رشد نایافته و روان‌آزرده به ترتیب ۰/۷۷، ۰/۷۵ و ۰/۷۱ و ضریب اعتبار بازآزمایی با فاصله ۴ هفته ۰/۸۵ محاسبه شده است.

[Downloaded from journal.rums.ac.ir on 2026-11-22]
[DOR: 20.1001.1.17353165.1402.22.11.3.7]
[DOI: 10.61186/jrums.22.11.1149]

پرسش‌نامه سبک‌های دلبستگی (Adult Attachment Style): مقیاس سبک‌های دلبستگی بزرگسالان توسط Hazan و Shaver تدوین شده است که دارای ۱۵ سؤال می‌باشد و سه سبک دلبستگی اجتنابی (شامل سؤالات ۱، ۲، ۳، ۴ و ۵)، ایمن (شامل سؤالات ۶، ۷، ۸، ۹ و ۱۰) و دوسوگرا (شامل سؤالات ۱۱، ۱۲، ۱۳، ۱۴ و ۱۵) را در مقیاس ۵ درجه‌ای لیکرت (کاملاً مخالفم=۱، مخالفم=۲، تا حدی موافقم، ۴=موافقم، کاملاً موافقم=۵) مورد سنجش قرار می‌دهد. کمینه و بیشینه نمره در خرده مقیاس‌ها به ترتیب ۵ و ۲۵ می‌باشد. نمره بیشتر نشان دهنده سبک دلبستگی غالب فرد می‌باشد [۲۶]. Hazan و Shaver پایایی بازآزمایی کل این پرسش‌نامه را ۰/۸۱ و پایایی با آلفای کرونباخ را ۰/۷۸ به دست آوردند. آلفای کرونباخ ایمن، ناایمن اجتنابی، ناایمن دوسوگرا به ترتیب برابر با ۰/۷۷، ۰/۸۱ و ۰/۸۳ محاسبه شده است [۲۶]. در ایران نیز آلفای کرونباخ برای سبک دلبستگی ایمن ۰/۸۹، اجتنابی ۰/۸۷ و دوسوگرا ۰/۸۳ محاسبه شده است [۲۷]. در پژوهش حاضر، آلفای کرونباخ برای سبک دلبستگی ایمن، ناایمن اجتنابی، ناایمن دوسوگرا به ترتیب برابر با ۰/۷۹، ۰/۸۵ و ۰/۸۲ به دست آمده است.

پرسش‌نامه رشد پس از سانحه (Post-Raumatic Growth Inventory): پرسش‌نامه رشد پس از سانحه در سال ۱۹۹۶ توسط Tedeschi و همکارش با ۲۱ سؤال در یک مقیاس ۶ درجه‌ای لیکرت (۰=هیچ تغییری را تجربه نکردم تا ۵=تغییر خیلی زیادی را تجربه کردم) ساخته شده ست. این پرسش‌نامه ۲۱ سؤالی شامل مؤلفه‌های شیوه‌های جدید (۵ سؤال)، در ارتباط با دیگران (۷ سؤال)، قدرت شخصی (۴ سؤال)، ارزش شخصی (۳ سؤال) و تغییر معنوی (۲ سؤال) می‌باشد. نمره‌گذاری این پرسش‌نامه به شیوه طیف لیکرت ۶ گزینه‌ای و به‌صورت نمره ۰ (اصلاً)، نمره ۱ (خیلی کم)، نمره ۲ (کم)، نمره ۳ (متوسط)، نمره ۴ (زیاد) و نمره ۵ (خیلی زیاد) انجام می‌گیرد. نمره نهایی این مقیاس از جمع نمرات در هر مؤلفه محاسبه می‌شود و نمرات بالاتر نشان دهنده رشد پس از سانحه بالاتر در بیمار می‌باشد. Tedeschi و همکارش مقدار همسانی درونی این پرسش‌نامه را ۰/۹۰ گزارش کرده‌اند [۲۸]. Heidarzadeh و همکاران در پژوهش خود مقدار آلفای کرونباخ این پرسش‌نامه را برای کل مقیاس ۰/۸۷ و برای زیر مقیاس‌های آن دامنه‌ای از ۰/۵۷ تا ۰/۷۷ گزارش داده‌اند [۲۹]. در پژوهش حاضر آلفای کرونباخ برای کل مقیاس ۰/۹۴ بود و برای زیر مقیاس‌های آن دامنه‌ای از ۰/۶۲ تا ۰/۷۹ به دست آمد.

داده‌های مطالعه حاضر با استفاده از نرم‌افزار SPSS نسخه ۱۹ و آزمون آماری ضریب همبستگی Pearson و تحلیل رگرسیون خطی چندگانه تجزیه و تحلیل شدند. سطح معنی داری آماری در آزمون‌ها ۰/۰۵ در نظر گرفته شد.

نتایج

از بین ۱۳۰ نفر نمونه در این پژوهش ۲۹ نفر مرد (۲۲/۳ درصد) و ۱۰۱ نفر زن (۷۷/۷ درصد) بودند. نسبت اعضای نمونه با فرد متوفی به این ترتیب بود؛ اعضای خانواده ۲۱ نفر (۱۶/۲ درصد)، اعضای درجه ۲ خانواده ۲۷ نفر (عمو و فرزندان عمو، خاله و فرزندان خاله، عمه و فرزندان عمه،

[Downloaded from journal.rums.ac.ir on 2026-11-22]
[DOR: 20.1001.1.17353165.1402.22.11.3.7]
[DOI: 10.61186/jrums.22.11.1149]

دایی و فرزندان دایی، ۲۰/۸درصد)، سایر بستگان ۵۸ نفر (۴۴/۶ درصد) دوستان ۲۴ نفر (۱۸/۵ درصد) بودند. دامنه سنی شرکت کنندگان ۲۵ تا ۵۷ سال با میانگین و انحراف معیار سنی ۹/۶۵ ± ۴۷/۸ سال بود که از میان آن‌ها ۷۹ نفر (۶۰/۸ درصد) متأهل و ۵۱ نفر (۳۹/۲ درصد) مجرد بودند. تعداد ۷ نفر (۵/۴ درصد) از شرکت کنندگان سطح تحصیلات سیکل، ۲۳ نفر (۱۷/۷ درصد) دیپلم، ۱۳ نفر (۱۰/۰ درصد) فوق دیپلم، ۴۴ نفر (۳۳/۸ درصد) لیسانس، ۳۹ (۳۰/۰ درصد) فوق لیسانس و ۳ نفر (۳/۱ درصد) دکتری داشتند.

جدول ۱، میانگین و انحراف استاندارد نمره سه سبک مکانیزم‌های دفاعی رشد نایافته، رشد یافته و روان آزرده و نمره سه سبک دلبستگی اجتنابی ایمن و دوسوگرا و رشد پس از آسیب را نشان می‌دهد.

جدول ۱- یافته‌های توصیفی متغیرهای پژوهش در بازماندگان متوفیان ناشی از کرونا در شهر تهران طی سال‌های ۱۳۹۸-۱۴۰۰ (n=۱۳۰)

متغیر (نمره)	میانگین	انحراف معیار	حداقل	حداکثر	چولگی (کجی)	کشیدگی
مکانیزم رشد نایافته	۱۱۷/۴۲	۲۶/۳۰	۳۳	۱۸۵	-۰/۵۲۱	۰/۷۹۲
مکانیزم رشد یافته	۴۷/۲۵	۱۱/۲۸	۱۳	۷۲	-۰/۳۸۴	۰/۳۱۶
مکانیزم روان‌آزرده	۴۲/۷۰	۱۱/۸۵	۱۳	۶۱	۰/۳۷۶	-۰/۶۰۴
سبک اجتنابی	۱۷/۸۵	۳/۴۲	۷	۱۹	-۰/۰۹۲	۰/۱۴۷
سبک ایمن	۱۴/۶۴	۳/۱۶	۹	۲۰	۰/۲۶۸	۰/۲۰۵
سبک دوسوگرا	۱۷/۵۹	۳/۱۶	۹	۱۶	-۰/۰۱۰	-۰/۴۳۹
رشد پس از آسیب	۵۶/۲۳	۱۳/۰۷	۳۸	۱۲۰	۰/۳۰۴	-۱/۴۳۴

برای بررسی رابطه نمره سبک‌های دلبستگی و مکانیزم‌های دفاعی برای پیش‌بینی نمره رشد پس از آسیب از رگرسیون خطی چندگانه استفاده شد. قبل از انجام این تحلیل، پیش‌فرض‌های اصلی آن بررسی و تأیید شدند. برای ارزیابی نرمال بودن توزیع داده‌های پژوهش از آزمون ناپارامتریک Kolmogorov-Smirnov استفاده شد که مقادیر این آزمون برای نمره رشد پس از آسیب غیرمعنادار بودند ($P>۰/۰۵$) که بیانگر نرمال بودن توزیع داده‌های پژوهش است.

ضرایب همبستگی بین متغیرهای پژوهش نشان داد نمره سبک‌های دلبستگی و مکانیزم‌های دفاعی به شکل معناداری با نمره رشد پس از آسیب رابطه دارند که در جدول ۲، نتایج آزمون همبستگی آورده شده است که نشان می‌دهد بین نمره مکانیسم دفاعی رشد یافته رابطه مثبت و با نمره مکانیزم‌های دفاعی رشدنیافته و روان‌آزرده رابطه معکوس و معناداری وجود دارد ($P<۰/۰۱$). علاوه بر این، بین نمره رشد پس‌از سانحه و نمره سبک دلستگی ایمن رابطه مثبت و معناداری ($P<۰/۰۱$) و با نمره سبک دلبستگی اجتنابی رابطه منفی و معناداری ($P<۰/۰۵$) وجود دارد. هم‌چنین، بین نمره سبک دلبستگی دوسوگرا و نمره رشد پس‌از سانحه همبستگی معناداری مشاهده نشد ($P>۰/۰۵$).

[Downloaded from journal.rums.ac.ir on 2026-11-22]
[DOR: 20.1001.1.17353165.1402.22.11.3.7]
[DOI: 10.61186/jrums.22.11.1149]

جدول ۲- نتایج همبستگی بین مکانیزم‌های دفاعی و سبک‌های دلبستگی با رشد پس از سانحه در بازماندگان متوفیان ناشی از کرونا در شهر تهران طی سال‌های ۱۳۹۸-۱۴۰۰ (n=۱۳۰)

متغیرها (نمره)	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷
۱. رشد پس از سانحه	۱						
۲. مکانیزم دفاعی رشد یافته	۰/۵۵**	۱					
۳. مکانیزم دفاعی رشد نایافته	-۰/۱۲**	۰/۱۱**	۱				
۴. مکانیزم دفاعی روان آزرده	-۰/۳۶**	۰/۴۷**	۰/۴۲**	۱			
۵. سبک دلبستگی اجتنابی	-۰/۲۲*	-۰/۲۰**	۰/۲۳*	۰/۰۷*	۱		
۶. سبک دلبستگی ایمن	۰/۳۲**	۰/۱۵*	۰/۱۳*	-/۰۱	۰/۵۲**	۱	
۷. سبک دلبستگی دوسوگرا	-۰/۰۸	-۰/۱۷**	۰/۲۶**	۰/۰۲	۰/۲۲**	۰/۰۴	۱

آزمون همبستگی Pearson، * P<۰/۰۵، ** P<۰/۰۱

در بررسی مفروضه عدم هم‌خطی متغیرهای پیش‌بین، باید به دو شاخص تحمل واریانس (Tolerance) و عامل افزایش واریانس (Variance inflation factor; VIF) توجه کرد. چنان‌چه شاخص تحمل واریانس در دامنه صفر تا ۱ باشد و هم‌چنین مقدار VIF از ۱۰ کمتر باشد، می‌توان گفت که مفروضه عدم هم‌خطی متغیرها برقرار است. در این پژوهش مقدار VIF برای تمام متغیرهای پژوهش کمتر از ۳ و در عامل تولرانس در محدوده ۰/۲۱ تا ۰/۷۱ قرار داشت. نتایج آزمون Durbin-Watson نشان داد استقلال خطاها برقرار است (Durbin-Watson=۲/۱۹)، چرا که مقدار آماره در محدوده ۱/۵ تا ۲/۵ قرار دارد [۳۰].

از آن‌جا که برخی از متغیرها در این پژوهش دو ارزشی هستند و تفسیر نتایج تا حد زیادی به نظام کددهی محقق وابسته است نظام کددهی به این صورت است؛ برای وضعیت تأهل، مجرد عدد ۱ و متأهل عدد ۲، سن عدد حقیقی بر اساس سال، وضعیت تحصیل سیکل عدد ۱، دیپلم ۲، لیسانس ۳، فوق لیسانس ۴ و دکتری ۵ و برای جنسیت زن عدد ۱ و مرد عدد ۲ در نظر گرفته شده است. خلاصه نتایج آنالیز رگرسیون خطی چندگانه در جدول ۳ نشان داد معادله پژوهش حاضر با متغیرهای نمره مکانیزم‌های دفاعی و نمره سبک دلبستگی، قادر به پیش‌بینی نمره رشد پس از آسیب هستند (F=۲۷/۱۳، P<۰/۰۰۱). هم‌چنین از بین مکانیزم‌های دفاعی، نمره مکانیزم رشد یافته در پیش‌بینی نمره رشد پس از آسیب در گروه نمونه نقش معنی‌داری داشته است (β=۰/۴۸۹، P<۰/۰۰۱). از بین سبک‌های دلبستگی، نمره سبک دلبستگی ایمن در پیش‌بینی نمره رشد پس از آسیب در بازماندگان فوت ناشی از بیماری کرونا نقش معنی‌داری دارد (β=۰/۲۵۶، P=۰/۰۰۱). هم‌چنین نتایج نشان می دهد که هیچکدام از متغیرهای جنسیت ، تأهل و تحصیلات توانایی پیش‌بینی رشد پس از آسیب سانحه در بازماندگان متوفیان ناشی از کرونا را نداشته اند چون که کلیه مقادیر معنی داری به دست آمده بیشتر از ۰/۰۵ بوده است

[Downloaded from journal.rums.ac.ir on 2026-11-22]
[DOR: 20.1001.1.17353165.1402.22.11.3.7]
[DOI: 10.61186/jrums.22.11.1149]

[Downloaded from journal.rums.ac.ir on 2026-11-22]

[DOR: 20.1001.1.17353165.1402.22.11.3.7]

[DOI: 10.61186/jrums.22.11.1149]

جدول ۳- نتایج تحلیل رگرسیون خطی چندگانه مکانیزم‌های دفاعی و سبک‌های دلبستگی در پیش‌بینی رشد پس از آسیب سانحه در بازماندگان متوفیان ناشی از کرونا در شهر تهران طی سال‌های ۱۳۹۸-۱۴۰۰ (n=۱۳۰)

متغیر پیش‌بین	ضرایب غیر استاندارد		مقدار بتای استاندارد شده (β)	مقدار t	مقدار P
	بتا (B)	خطای استاندارد بتا			
مقدار ثابت	۲۶/۲۶۵	۷/۸۷۶	-	۳/۳۳۵	۰/۰۰۱
نمره مکانیزم رشد نایافته	-۰/۰۱۶	۰/۰۴۸	-۰/۰۲۷	-۰/۳۲۸	۰/۷۴۴
نمره مکانیزم رشد یافته	۰/۶۴۵	۰/۱۱۰	۰/۴۸۹	۵/۸۶۴	< ۰/۰۰۱
نمره مکانیزم روان آزرده	۰/۰۷۷	۰/۱۱۶	۰/۰۵۶	۰/۶۶۷	۰/۵۰۶
نمره سبک اجتنابی	-۰/۳۵۸	۰/۳۰۰	-۰/۰۹۴	-۱/۱۹۲	۰/۲۳۵
نمره سبک ایمن	۱/۰۵۸	۰/۳۰۴	۰/۲۵۶	۳/۴۷۹	۰/۰۰۱
نمره سبک دوسوگرا	-۰/۲۶۲	۰/۳۱۶	-۰/۰۶۵	-۰/۸۲۷	۰/۴۱۰
تحصیلات= زیر دیپلم	-۰/۲۶۶	۰/۳۷۸	-۰/۰۷۲	-۰/۷۰۴	۰/۴۸۳
تحصیلات= فوق دیپلم	-۰/۰۷۹	۰/۴۰۱	-۰/۰۲۱	-۰/۱۹۶	۰/۸۴۵
تحصیلات= لیسانس	-۰/۱۴۶	۰/۳۶۹	-۰/۰۴۱	-۰/۳۹۶	۰/۶۹۳
تأهل= متأهل	۰/۲۱۹	۰/۳۵۶	۰/۰۷۴	۰/۶۱۵	۰/۵۴۰
جنسیت= زن	-۰/۰۸۲	۰/۴۲۷	-۰/۰۲۳	-۰/۱۹۳	۰/۸۴۸

رگرسیون خطی چندگانه، P<۰/۰۵ ارتباط معنی‌دار

بحث

بر اساس نتایج این پژوهش مکانیزم دفاعی رشد یافته و سبک دلبستگی ایمن در پیش‌بینی رشد پس از سانحه در بازماندگان فوت ناشی از بیماری کرونا نقش معنی‌داری دارد. نتایج این پژوهش با یافته‌های پژوهش Baños و همکاران [۱۰]، Romeo و همکاران [۱۱] همسو است و Kashani و همکاران [۱۵] در پژوهشی بیان کردند رشد پس از سانحه با مکانیزم دفاعی رشد یافته رابطه مثبت و معناداری دارد.

بسیاری از کسانی که بعد از حوادث تنش‌زا زنده مانده‌اند تغییرات روان‌شناختی مثبتی را تجربه می‌کنند که از آن تحت عنوان رشد پس از آسیب نام می‌برند که عبارت است از تجربه یا درک ذهنی از تغییرات مثبت روان‌شناختی که در اثر کشمکش با حادثه تنش‌زا به وجود می‌آید [۹]. باید توجه داشت که از بین مکانیزم های دفاعی مورد مطالعه، مکانیزم رشدیافته در پیش‌بینی رشد پس از سانحه در بازماندگان فوت ناشی از بیماری کرونا نقش معنی داری دارد. مکانیزم های دفاعی رشد یافته به منزله شیوه‌های مواجهه انطباقی بهنجار و کارآمد محسوب می‌شوند. مکانیزم‌های دفاعی نوروتیک و رشد نایافته شیوه‌های مواجهه غیر انطباقی و ناکارآمد هستند اما افرادی که از مکانیزم‌های دفاعی رشدیافته استفاده می‌کنند، با فقدان ناشی از مرگ عزیزانشان بهنجار و مراحل سوگ را سالم‌تر سپری می‌کنند و به همین دلیل رشد پس از سانحه در این افراد بیشتر است [۱۶]. در مورد تأثیر مکانیزم دفاعی رشدیافته و سبک دل‌بستگی ایمن بر رشد پس از سانحه باید گفت که رشد پس از سانحه با گستره وسیعی از عوامل اجتماعی، شناختی و شخصیتی در ارتباط است [۱۲]. بر اساس رویکرد روانکاوی

من، افرد را برای مقابله با اضطراب و استرس آماده می‌سازد و مکانیزم دفاعی رشد یافته بخشی از کارکرد من در سازگاری افراد است. از سویی منابع دلبستگی ایمن نیز به واسطهٔ تأثیر بر ساختاردهی مثبت مجدد با رشد پس از ضربه مرتبط هستند. دلبستگی نیز الگویی است که بر مبنای روابط اولیه فرد با والدین یا مراقبین خود شکل می‌گیرد و بر روابط بین شخصی در آینده اثر می‌گذارد و از راهبردهای مقابله ای کارآمدتر و نیز دفاع‌های رشد یافته‌تری استفاده می‌کند [۱۳].

بر اساس نتایج پژوهش، مکانیزم‌های دفاعی رشد نایافته و روان آزرده نقش منفی و معناداری و مکانیزم دفاعی رشد یافته نقش مثبت و معناداری نقش در رشد پس سانحه در بازماندگان متوفیان کرونا دارند. نتایج پژوهش حاضر با یافته‌های پژوهش Kashani و همکاران [۱۵] همسو است. هم‌چنین، Boerner و همکاران [۳۱] در پژوهش خود دریافتند که رشد پس از سانحه با مکانیزم دفاعی رشد یافته رابطه مثبت و معناداری دارد. فروید معتقد بود غالب هنرمندان، شاهکارهای هنری خود را با تصعید عقده‌ها و امیال واپس زده خود، خلق کرده‌اند. فردی که میل به پرخاشگری دارد به ورزش‌های رزمی روی می‌آورد و موفقیت‌های زیادی کسب می‌کند. فروید در این باره آورده است: «والایش سائق‌ها، یکی از جنبه های بسیار برجسته تکامل تمدن است و این امکان را به وجود می‌آورد که فعالیت‌های عالی روانی، علمی، هنری و ایدئولوژیک، یک چنین نقش پراهمیتی را در زندگی ایفا کنند». هم‌چنین، بازداری ارادی و هوشیار از ورود افکار، احساسات، تجارب و خاطرات خاص به سطح هوشیار از دیگر اعمالی است که مکانیزم‌های رشدیافته انجام می‌دهد [۲۱]. بنابراین، در تبیین یافته فوق می‌توان گفت که افزایش مکانیسم دفاعی رشد یافته و شاخص های مربوط به آن شامل فرونشانی، والایش، شوخ طبعی و پیشاپیش نگری در بازماندگان متوفیان ناشی از بیماری کرونا، باعث می شود تا میزان رشد پس از سانحه در آن‌ها افزایش یابد.

بر اساس نتایج تحقیق، سبک‌های دلبستگی (اجتنابی، ایمن و دوسوگرا) در پیش‌بینی رشد پس از آسیب در بازماندگان فوت ناشی از بیماری کرونا نقش معنی‌داری دارد. نتایج این پژوهش با یافته‌های پژوهش Gleeson و همکاران [۱۲] و Levi-Belz و Lev-Ari [۳۲] همسو است. در ابتدای تبیین یافته فوق نیز باید گفت که منابع دلبستگی نیز به واسطه تأثیر بر ساختاردهی مثبت مجدد با رشد پس از ضربه مرتبط هستند. دلبستگی نیز الگویی است که بر مبنای روابط اولیه فرد با والدین یا مراقبین خود شکل می‌گیرد و بر روابط بین شخصی در آینده اثر می‌گذارد. این الگو می‌تواند ایمن، ناایمن، دوسوگرا و اجتنابی باشد. دانستن اینکه شخصی وجود دارد که نگران شماست و شما را در ذهن دارد، در هر سن و در هر شرایطی نقش اساسی دارد و به عنوان یک پایگاه "ایمنی بخش" عمل می کند. این تصور ذهنی، رفتاری مستقلانه را حتی در غیبت "چهره‌ی دلبستگی" پشتیبانی و تقویت می کند. به عبارتی، سوگواری همسو با رشد پس از سانحه است که فرد بعد از ضربه‌ای از

[Downloaded from journal.rums.ac.ir on 2026-11-22]
[DOR: 20.1001.1.17353165.1402.22.11.3.7]
[DOI: 10.61186/jrums.22.11.1149]

دست دادن می‌تواند با شرایط جدید هماهنگ و همسو شود. افرادی که به اندازه کافی برای عزیزانشان سوگواری نمی‌کنند دوره‌ای از غم و اندوه، کرختی و حتی احساس گناه و عصبانیت دارند [۳۳]، ولی افراد دارای دلبستگی ایمن انعطاف پذیرتر بوده و با استفاده از روش‌های مقابله انعطاف پذیر، واکنش سوگ کمتر و رشد پس از سانحه بالاتری را گزارش نمودند. در حالی که افراد دارای دلبستگی ناایمن، واکنش سوگ بالاتر و رشد پس از سانحه کمتری را گزارش کردند [۱۲]. افرادی که دچار سوگ پیچیده هستند، در معرض بیشتر بیماری‌های جسمی و یا روانی قرار دارند و علائمی چون عصبانیت و یا حملات خشم،ناتوانی در تمرکز بر هر چیزی به جزء مرگ شخص مورد علاقه، تمرکز بر یادآوری‌های مرحوم و یا اجتناب بیش از حد از چنین یادآوری‌هایی را نشان می‌دهند [۳۲]. سبک دلبستگی می تواند نحوه برخورد فرد را با مشکلاتی که در جنبه‌های مختلف زندگی از قبیل تحصیل، مسائل عاطفی، مسائل شغلی و یا غیره ایجاد می‌شود را مشخص کند و هم‌چنین واکنش‌ها و عکس‌العمل‌های او را در برابر معضلات اجتماعی و ناکامی‌ها و شیوه نگرش را نسبت به مسائل را تعیین کند. با توجه به تأثیر سبک ایمن باید گفت که بزرگسالان با دلبستگی رد کننده-اجتنابی خواهان سطح بالایی از وابستگی هستند، اما اغلب به نظر می‌رسد که این افراد از دلبستگی و نزدیکی عاطفی اجتناب می‌کنند. آن‌ها خود را خود-بسنده و نسبت به احساس‌های دلبستگی آسیب‌ناپذیر و بی‌نیاز به روابط نزدیک ارزیابی می‌کنند. آن‌ها تمایل دارند احساس های خود را کنند و با پس زدن و فاصله گرفتن از آن افرادی که به آن‌ها می‌خواهند صمیمی شوند، از نزدیکی اجتناب می‌کنند [۱۳]. بنابراین، می‌توان گفت که با افزایش سبک دلبستگی اجتنابی در بازماندگان متوفیان ناشی از بیماری کرونا، میزان رشد پس از سانحه در آن‌ها کاهش می یابد.

این پژوهش با محدودیت‌هایی روبه‌رو بود از جمله: محدود بودن نمونه تحقیق به شهر تهران، عدم کنترل عوامل مداخله گر مانند بیماری‌های جسمانی، شرایط اقتصاد، در دسترس بودن شیوه نمونه‌گیری بود. با توجه به نتایج پیشنهاد می-شود در مطالعات آتی، روش‌های مداخله‌ای در جهت کاهش دلبستگی‌های اجتنابی و مکانیزم‌های دفاعی نابالغ و روان-آزرده در بازماندگان مورد توجه قرار گیرد و زمینه‌سازی در جهت ارتقاء سلامت روان آنـان، می‌تواند به ارتقاء رشد پس از سانحه در آنان منجر شود. هم‌چنین، برای مطالعات آتی پیشنهاد می‌شود پژوهش‌گران از نمونه با حجم بزرگ‌تر و جوامع مرتبط دیگر مانند بازماندگان متوفیان پرستاران، پزشکان و متغیرهای روان‌شناختی دیگر مانند اضطراب سلامت، افسردگی و وسواس استفاده نمایند.

نتیجه‌گیری

به‌طور کلی نتایج مطالعه حاضر نشان داد مکانیزم دفاعی رشد یافته و سبک دلبستگی ایمن توانایی پیش‌بینی کردن رشد پس از سانحه را دارند. بر این اساس، به روان‌پزشکان و روان‌شناسان که در زمینه سوگ به فعالیت درمانی

[Downloaded from journal.rums.ac.ir on 2026-11-22]
[DOR: 20.1001.1.17353165.1402.22.11.3.7]
[DOI: 10.61186/jrums.22.11.1149]

می‌پردازند، توصیه می‌شود به مکانیزم‌های دفاعی و سبک‌های دلبستگی افراد درگیر در سوگ را مدنظر قرار داده و در جهت درمان افراد به این متغیرها توجه نمایند.

تشکر و قدردانی

از تمام شرکت‌کنندگان حاضر در پژوهش به دلیل مشارکت فعال و پاسخ‌گویی به پرسش‌نامه‌های پژوهش بسیار سپاس‌گزاریم.

References

[1] Li S, Wang Y, Xue J, Zha N, Zhu T. The impact of COVID-19 epidemic declaration on psychological consequences: A study on active weibo users. *J Environmental Research and Public Health* 2020; 17(6): 20-30.

[2] Farnoosh G, Alishiri G, Hosseini Zijoud SR, Dorostkar R, Jalali Farahani A. Understanding the Severe Acute Respiratory Syndrome Coronavirus 2 (SARS-CoV-2) and Coronavirus Disease (COVID-19) Based on Available Evidence- A Narrative Review. *J Mil Med* 2020; 22 (1): 1-11. [Farsi]

[3] Collazo-Castiñeira P, Rodríguez-Rey R, Garrido-Hernansaiz H, Collado S. Prediction of post-traumatic growth in the face of the COVID-19 crisis based on resilience, post-traumatic stress and social participation: A longitudinal study. *Frontiers in Psychology* 2022; 13(2): 58-79.

[4] Yeung NC, Wong EL, Cheung AW, Leung CS, Yeoh EK, Wong SY. Finding thepositives from the COVID-19 pandemic: factors associated with posttraumatic growth among nurses in Hong Kong. *European J of Psych Traumatology* 2022; 13(1): 205-22.

[5] Zhang L, Lu Y, Qin Y, Xue J, Chen Y. Post-traumatic growth and related factors among 1221 Chinese cancer survivors. *Psycho-Oncology* 2020; 29(2): 413-22.

[6] Tedeschi RG, Shakespeare -Finch J, Taku K, Calhoun LG. Posttraumatic growth: Theory, research, and applications: Routledge; 2018: 20-67.

[7] Saffarinia M. The prediction of mental health based on the anxiety and the social cohesion that caused by Coronavirus. *Quarterly Social Psychology Research* 2020; 9(3): 129-41. [Farsi]

[8] Kaye-Kauderer HP, Levine J, Takeguchi Y, Machida M, Sekine H, Taku K, et al. Post-traumatic growth and resilience among medical students after the March 2011 disaster in Fukushima, Japan. *Psychiatric Quarterly* 2019; 15(2): 507-18.

[Downloaded from journal.rums.ac.ir on 2026-11-22]
[DOR: 20.1001.1.17353165.1402.22.11.3.7]
[DOI: 10.61186/jrums.22.11.1149]

[Downloaded from journal.rums.ac.ir on 2026-11-22]

[DOR: 20.1001.1.17353165.1402.22.11.3.7]

[DOI: 10.61186/jrums.22.11.1149]

[9] Esterwood E, Saeed SA. Past epidemics, natural disasters, COVID19, and mental health: learning from history as we deal with the present and prepare for the future. *Psychiatric Quarterly* 2020; 91(1): 1121-33.

[10] Baños RM, Garcés JJ, Miragall M, Herrero R, Vara MD, Soria-Olivas E. Exploring the heterogeneity and trajectories of positive functioning variables, emotional distress, and post-traumatic growth during strict confinement due to COVID-19. *J of Happiness Studies* 2022; 23(4): 1683-708.

[11] Romeo A, Di Tella M, Ghiggia A, Tesio V, Gasparetto E, Stanizzo MR, et al. The traumatic experience of breast cancer: which factors can relate to the post-traumatic outcomes? *Frontiers in Psychology* 2019; 24(10): 891-901.

[12] Gleeson A, Curran D, Reeves R, J Dorahy M, Hanna D. A meta-analytic review of the relationship between attachment styles and posttraumatic growth. *J of Clinical Psychology* 2021; 77(7): 1521-36.

[13] Mikulincer M, Shaver PR. Attachment orientations and emotion regulation. *Current Opinion in Psychology* 2019; 1(25): 6-10.

[14] Courtois CA, Ford JD. Treatment of complex trauma: A sequenced, relationship-based approach. *Guilford Press* 2012; 1: 20-36.

[15] Kashani FL, Vaziri S, Zanjani NK, Aghdam SS. Defense styles, defense mechanisms and post-traumatic growth in patients suffering from cancer. *Procedia-Social and Behavioral Sciences* 2014; 23(4): 228-31.

[16] Fang S, Chung MC, Wang Y. The impact of past trauma on psychological distress: The roles of defense mechanisms and alexithymia. *Frontiers in Psychology* 2020; 21(11): 992-9.

[17] Badaye A, Vaziri SH, Lotfi Kashani F. Developing a psychosomatic symptoms model based on emotional regulation, defense mechanisms, and attachment styles mediated by distress level in psychosomatic patients. *Hormozgan Medical Journal* 2021; 25(3): 98-103.

[18] American Psychiatric Association D, American Psychiatric Association. Diagnostic and statistical manual of mental disorders: DSM-5. Washington, DC: American psychiatric association 2013: 326-7.

[19] Vaillant GE. Involuntary coping mechanisms: a psychodynamic perspective. Dialogues in clinical neuroscience 2022: 87-92.

[20] Vaillant GE. Mental health. *AM J Psychiat* 2003; 160: 1373-84.

[Downloaded from journal.rums.ac.ir on 2026-11-22]

[DOR: 20.1001.1.17353165.1402.22.11.3.7]

[DOI: 10.61186/jrums.22.11.1149]

[21] Jun JY, Lee YJ, Lee SH, Yoo SY, Song J, Kim SJ. Association between defense mechanisms and psychiatric symptoms in North Korean Refugees. *Comprehensive Psychiatry* 2015; 56(1): 179-87.

[22] Kumar A, Somani A. Dealing with Corona virus anxiety and OCD. *Asian J Psychiatr* 2020; 51: 102-53.

[23] Tabachnick BG, Fidell LS, Ullman JB. *Using multivariate statistics*. Boston, MA: Pearson; 2007: 25-34.

[24] Andrews G, Singh M, Bond M. The defense style questionnaire. *Journal of Nervous and mental Disease* 1993; 181(4): 246-56.

[25] Heidarinasab L, Shaeiri M. Factorial Structure of the Defense Style Questionnaire (DSQ-40). *Journal of Modern Psychological Researches* 2011; 6(21): 77-97. [Farsi]

[26] Hazan C, Shaver PR. Attachment as an organizational framework for research on close relationships. *Psychological Inquiry* 1994; 5(1): 1-22.

[27] Rahimian-Boogar E, Nouri A, Oreizy H, Molavi H, Foroughi Mobarake A. Relationship between adult attachment styles with job satisfaction and job stress in nurses. *IJPCP* 2007; 13(2): 148-57. [Farsi]

[28] Tedeschi RG, Calhoun LG. The Posttraumatic Growth Inventory: Measuring the positive legacy of trauma. *J Trauma Stress* 1996; 9(3): 455-71.

[29] Heidarzadeh M, Rassouli M, Mohammadi Shahbolaghi F, Alavi Majd H, Mirzaeei HR, Tahmasebi M. Validation of the Persian version of the Posttraumatic Growth Inventory in patients with cancer. *Payesh* 2015; 14(4): 467-73. [Farsi]

[30] Gareth J, Daniela W, Trevor H, Robert T. An Introduction to Statistical Learning. New York. Springer Science and Business Media. 2017: 39-48.

[31] Boerner M, Joseph S, Murphy D. Is the association between posttraumatic stress and posttraumatic growth moderated by defense styles? *Traumatology* 2020; 1: 1-12.

[32] Levi-Belz Y, Lev-Ari L. Attachment Styles and Posttraumatic Growth among Suicide-Loss Survivors. *Crisis* 2019; 40(3): 186-95.

[33] Kiani M, Hashemi Nassab F. A Phenomenological Study of Mourning in Coronavirus Deaths. *Journal of Iranian Social Studies* 2020; 14(4): 106-27.

.

The Roles of Attachment Styles and Defense Mechanisms in Predicting Post-Traumatic Growth in the Survivors of Corona Deaths in Tehran in 2019-2021: A Descriptive Study

Zahra Zafartalab[1], Somayeh Taklavi[2]

Received: 19/02/23 Sent for Revision: 11/04/23 Received Revised Manuscript:24/01/24 Accepted: 28/01/24

Background and Objectives: The covid-19 outbreak has caused a high prevalence of post-traumatic stress disorder and psychological distress. However, studies suggest that these conditions may also lead to post-traumatic growth. Therefore, this study aimed at determining the role of defense mechanisms and attachment styles in predicting post-traumatic growth in people involved in coronavirus-induced mourning.

Materials and Methods: In this descriptive study, the statistical population included survivors (27 to 55 years old) (from February 2019 to September 2021) in the city of Tehran. Of this population, 130 people were selected as the research sample by the convenience sampling method. Questionnaires on defense styles, attachment styles, and post-traumatic growth were used to collect data. Data was analyzed using multiple linear regression.

Results: The results of multiple regression analysis indicated that the developed defense mechanisms (Beta=0.489) and safe attachment style (Beta=0.256) predict post-traumatic growth in people involved in coronavirus-induced mourning in a meaningful way ($p<0.001$). However, the style of insecure attachments and the undeveloped and psychologically annoying defense mechanism lacked the adequate strength to predict post-traumatic growth ($p<0.05$).

Conclusion: Safe attachment style and developed defense mechanism can lead to growth after injury. Psychiatrists and psychologists who engage in mourning therapy are recommended to pay more attention to the defense mechanisms and attachment styles of those involved in mourning.

Key words: Defense mechanisms, Attachment styles, Post-traumatic growth, Corona disease

Funding: This study did not have any funds.

Conflict of interest: None declared.

Ethical approval: The Ethics Committee of Azad University of Ardabil approved the study (IR.IAU.ARDABIL.REC.1400.063).

How to cite this article: Zafartalab Zahra, Taklavi Somayeh. The Roles of Attachment Styles and Defense Mechanisms in Predicting Post-Traumatic Growth in the Survivors of Corona Deaths in Tehran in 2019-2021: A Descriptive Study. *J Rafsanjan Univ Med Sci* 2024; 22 (11): 1149-62. [Farsi]

1- MA, Dept. of Clinical Psychology, Ardabil Branch, Islamic Azad University, Ardabil, Iran
2- Assistant Prof., Dept. of Psychology, Ardabil Branch, Islamic Azad University, Ardabil, Iran, ORCID: 0000-0001-7025-8363
(Corresponding Author) Tel: (0453) 3711225, Fax: (0453) 33725578, E-mail: staklavi@gmail.com

[Downloaded from journal.rums.ac.ir on 2026-11-22]
[DOR: 20.1001.1.17353165.1402.22.11.3.7]
[DOI: 10.61186/jrums.22.11.1149]